

ASIM ŠEREMET U HUSINSKOJ BUNI

(PRILOG PROUČAVANJU HUSINSKE BUNE)

Vahida Šeremet

NA JEDINOJ FOTOGRAFIJI, KOJA JE UŠLA U ISTORIJU IZ “Husinske bune” na kojoj su se fotografisali zatvorenici iz “Štoka” prilikom njegovog napuštanja nalazi se i Asim Šeremet, sin Ahmeda. On stoji, treći sa desne strane. Bio je student Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu. Imao je tada 25 godina, nastanjen u Tuzli. U dosadašnjem istraživanju o ovom događaju koji je bio presudan za politički i pravni sistem Kraljevine SHS dvadesetih godina, na samo jednom mjestu se spominje njegovo ime. U knjizi “Generalni štrajk rudara Bosne i Hercegovine i Husinska buna 1920.”, na str. 283. Božo Petrović, željeznički radnik, član KPJ se sjeća: “U maloj sobi se nalazio Asim Šeremet i Stjepo Brkljačić. Mene su dali njima. Brkljačića sam poznavao a Šeremeta nijesam...”.

Asim Šeremet, rođen je 1895. godine u Kladnju. Završio je Preparandiju u Sarajevu. Prvo zaposlenje dobio je u Turskom Lukavcu kao učitelj. Mobilisan je za vrijeme Prvog svjetskog rata i poslat na istočni front. Sa dvadeset godina bježi iz austrougarske vojske i prelazi Rusima. Za dezerterstvo vojni sud osudio ga je na smrtnu kaznu. Otac Ahmed Šeremet bio je

■ USPOMENA NA HUSINSKU BUNU. ASIM ŠEREMET JE U DRUGOM REDU TREĆI SA DESNE STRANE

direktor Ruždije u Tuzli. Kao službenik Austro-Ugarske Monarhije bio je pod velikom presijom od austrofilске čaršije, ali i vlasti, koja je na njega vršila pritisak da se odrekne sina. U takvoj situaciji naglo se razbolio i za tri mjeseca umro, 1916. godine. Preskupa cijena politike.

Asim Šeremet već se našao na strani Oktobra. Sa 22 godine postao je oficir u redovima revolucionarne armije. Bio je jedan od rijetkih sa ovih prostora, koji je dobio posebno odlikovanje u povodu 50-te godišnjice Oktobarske revolucije. U Rusiji se družio sa dr. Pavlom Gregorićem i drugim revolucionarima sa prostora Jugoslavije.

Kući se vratio 1919. godine. Iste godine upisuje studij agronomije u Zagrebu. Poslije položenih ispita, koncem 1920. dolazi u Tuzlu, gdje je zatekao veliko komešanje u Kreki.

Ing. Asim Šeremet je u svojoj 89. godini, tj. 1984. napisao svoju biogra-

*Povijest Šeremet
Uspomene na rudarski
Štrajk u Tuzli 1920. god.
Ing. Asim Šeremet*

fiju, koja je prava riznica istorijskih činjenica. U dijelu tog rukopisa koji se odnosi na Husinsku bunu stoji: “Štrajk rudara zatekao me u Tuzli kod kuće, tj. u roditeljskoj kući, gdje su mi roditelji živjeli od 1906. godine. Kao već poznati komunistički radnik posjećivao sam Radnički dom i sve radničke kulturno-prosvjetne priredbe. Znao sam da se vode pregovori o povišenju plata i nadnica tuzlanskih rudara i da ih vode delegati rudara i Trifunović u ime svih rudara iz rudnika BiH. Znao sam, da su se rudari spremili za štrajk, ako pregovori ne uspiju, ali nisam znao šta priprema državna vlast u

vezi sa eventualnim štrajkom rudara. U Tuzli sam zatekao u Radničkom domu i jednog mlađeg profesora, čijeg se imena ne sjećam (op. Š. V. Đorđe Anđelić), koji je bio rodom iz nekog mjesta iz Srbije. Bio je vrlo agiln i inteligentan komunista, pa smo se počeli družiti. Kad smo nas dvojica šetali na tuzlanskom korzou pristupio nam je Trifunović i obavijestio nas da on odlazi za

Sarajevo da nastavi tarifne pregovore sa delegacijom rudara i zatražio od nas dvojice da budemo pripravn i da se aktivnije uključimo u borbu, ako dođe do štrajka rudara. Međutim, već na početku rudarskog štrajka obadvojica smo uhapšeni i do završetka štrajka držani smo bez ispitivanja i suđenja u tuzlanskom policijskom zatvoru. Mene nisu fizički maltretirali, ali su mi moji Tuzlaci iz Srpske varoši, koji su se organizovali u takozvanu Narodnu gardu kao članovi Srpskog sokolskog društva iz Tuzle, naniželi mnogo uvreda, grubih psovki dok sam bio u policijskom zatvoru. Iz policijskog zatvora pušten sam kada je državna vlast likvidirala štrajk rudara i takozvanu Husinsku bun u kojoj su se istakli svojim zlikovačkim aktivnostima i neki članovi Narodne garde, koja je formirana iz aktivnih članova tadašnjeg Srpskog sokolskog društva.” (rukopis se nalazi u porodičnoj zbirci autorice ovog priloga).

Asim Šeremet je proveo u zatvoru oko dva mjeseca (kako sam mogla zaključiti) potpuno nevin. Međutim, njegovo

■ ODLIKOVANJE ASIMU ŠEREMETU OD STRANE SOVJETSKOG SAVEZA ZA UČEŠĆE U OKTOBARSKOJ REVOLUCIJI

komunističko opredjeljenje, za manje od godinu dana ponovo će biti uzrok velikih promjena u njegovom životu.

Husinska buna imala je dalekosežne posljedice. Brutalno ubistvo žandarma Reljića, kao i maltretiranje dvojice žandarma na Husinu vlast je jako rigorozno kaznila, jer je u pitanju bila odbrana klasnog poretka. Kazne za štrajkače bile su drakonske. Donošenjem “Obznane”, 30. 12. 1920. godine, režim pojačava represivne mjere protiv svih svojih protivnika, a posebno komunista. Kao odgovor na “Obznanu”, komunisti uzvraćaju napadima i atentatima na istaknute ličnosti režima. S tim ciljem formiraju svoje radikalne grupe, među kojima je jedna od najpoznatijih bila “Crvena pravda”. Poznato je da je član te grupe Alija Alijagić iz Bijeljine, u atentatu koji je izveo 21. 7. 1921. godine u Delnicama, ubio ministra unutrašnjih poslova Draškovića. Prije atentata, na putu za Delnice, Alijagić je, po preporuci Rodoljuba Čolakovića prespavao kod Asima Šeremeta u studentskom domu u Zagrebu.

Nakon atentata, Šeremet je ponovo uhapšen. Iako mu se nije mogla dokazati krivica, presuđeno mu je da u roku od 48 sati napusti Zagreb, čime gubi pravo na studije i stipendiju. U Tuzlu je sproveden uz policijsku pratnju, što je bio pravi šok i poniženje za njega, njegovu majku i cijelu porodicu. Tuzla je bila mala sredina, koja nije imala razumijevanja za mladalačke ideale, a pogotovo za žrtve tih ideala. Zato su partijski drugovi iz Zagrebačke partijske organizacije organizovali njegov ilegalni prelazak iz Kraljevine SHS u Austriju. Po tom ilegalnom kanalu, on je pješice, noću preko Karavanki, prešao granicu i stigao u Beč, u oktobru mjesecu 1921. godine. Potom se upisuje kao redovan student Hochschule für Bodenkultur (agronomija) na Bečkom univerzitetu.

Mnogo godina kasnije došao je do originalne policijske dokumentacije, koja se odnosi na ta njegova "revolucionarna vremena". U svom autobiografskom rukopisu o tome je naveo sljedeće: "Iz policijskog kartona Uprave zagrebačke policije iz tog vremena, koji se danas čuva u Institutu za historiju radničkog pokreta SR Hrvatske u Zagrebu ustanovio sam da je mene zagrebačka policija vodila pod oznakom i šifrom II-34-1922. U istom kartonu vodila je i mog brata Akifa, ali pod oznakom i šifrom II-217-1929. U tom policijskom kartonu evidentirano je dosta podataka o mojoj aktivnosti u periodu od mog dolaska do izгона iz Zagreba. Između osta-

log, ocijenjen je moj politički rad i aktivnost u tom periodu i u izvještaju tadašnje Pokrajinske uprave u Zagrebu od 11. 1. 1922. godine br. 2540/21 rez. koji je upisan u policijski karton a glasi: *Da je vatreni komunista i jedan od najagilnijih komunističkih članova partije u Zagrebu. Agitaciju za komunizam da provodi gotovo svaki dan po obližnjim selima zagrebačke okolice, a gdje-kada izbiva izvan Zagreba po više dana. Vrlo je inteligentan i vrlo opasan antidržavni tip.* Pored ove evidencije Uprave Zagrebačke policije vodilo je Ministarstvo unutrašnjih dela Kraljevine SHS—Odeljenje državne zaštite Beograd – jedinstven spisak komunista i antidržavnih elemenata za cijelo područje države SHS.U tom spisku pod brojem 1632 upisano je i ovo: *Šeremet Asim, student agronomije u Zagrebu. Rodom iz Tuzle, veliki komunistički agitator.* Uprava zagrebačke policije upisala je u svoj karton da sam hapšen 21. 7. 1921. godine pod sumnjom da sam upleten u atentat na Ministra Draškovića, da sam na 1. 8. saslušan i da sam na 3. 8. 1921. god. praćen kroz Bas. Brod pod stražom sigurnosti."

Asim Šeremet završio je studije u Beču i Zagrebu, u Sarajevo dolazi 1937. godine, od kada se bori za državotvornost BiH. Bio je narodni poslanik u Skupštini Kraljevine, jedan od kreatora i član Vijeća spasa u Sarajevu, autor Deklaracije o nezavisnosti BiH, potpisnik je "El-Hidaje", ali je na njega pala sumnja da je on njen autor Istorija će zasigurno dati sud o njegovom radu.